

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування
Черкаської міської медичної частини філії Державної установи
«Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої
служби України» в Черкаській та Кіровоградській областях.

12.09.2024

м. Київ, 2024

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, гідність видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 12.09.2024 групою національного превентивного механізму (далі – НПМ) здійснено відвідування Черкаської міської медичної частини філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» в Черкаській та Кіровоградській областях (далі – медична частина).

Відвідування здійснили наступні члени групи НПМ:

Бардаш Олена Анатоліївна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Петросов Владислав Георгійович, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Любченко Наталія Михайлівна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Крупій Оксана Володимирівна, представник громадської організації;

Піка Юрій Олександрович, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Медична частина знаходиться за адресою: вул. Благовісна, 234, м. Черкаси, на території Державної установи «Черкаський слідчий ізолятор» (далі – установа).

Керівництво: Смолікова Наталія Володимирівна – завідувач медичної частини.

Штатна чисельність персоналу установи складається із посад: завідувач медичної частини, лікар-психіатр, лікар-терапевт, лікар-стоматолог, лікар загальної практики-сімейний лікар, лікар-фтизіатр, лікар-інфекціоніст, лікар-рентгенолог, лікар з УЗД, старший фельдшер, фармацевт, фельдшер, фельдшер лаборант, дезінфектор, молодша медична сестра, лаборант.

Вакантною залишається посада лікаря-стоматолога – 0,5 шт. одн.

Медична частина здійснює діяльність на підставі ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики, виданої наказом Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ) від 19.09.2019 № 1946 «Про ліцензування медичної практики, діяльності банків пуповинної крові, інших тканин і клітин

людини згідно з переліком затвердженим наказом МОЗ» та здійснює медичний контроль за станом здоров'я та наданням медичної допомоги особам, які тримаються під вартою в установі.

Планове наповнення установи – 473 особи. На день відвідування на медичному обслуговуванні перебувало – 297 осіб, з них жінок – 24, неповнолітні діти в установі не перебували.

Під час відвідування група НПМ мала можливість безперешкодно оглянути приміщення медичної частини, ознайомитись з умовами організації надання медичної допомоги особам узятим під варту, вивчати необхідну медичну документацію. Провести конфіденційні бесіди з особами, які утримуються в установі та потребують медичної допомоги.

Медична частина у своєму складі має такі приміщення: кабінет завідувача медичної частини, кабінет лікаря-терапевта, кабінет лікаря-стоматолога, кабінет лікаря-інфекціоніста, кабінет лабораторних досліджень, кабінет для проведення ультразвукових досліджень, кабінет лікаря-фтизіатра, приміщення для зберігання лікарських засобів, чотири палати-ізолятори для хворих на інфекційні захворювання, комора, санітарна кімната (туалет). Кабінети облаштовані бактерицидними опромінювачами, ведуться журнали контролю часу роботи ламп.

У медичній частині наявна автоматична система для молекулярної діагностики GeneXpert, завдяки якій проводяться дослідження на наявність ВІЛ-інфекції, туберкульозу та вірусного гепатиту С. Для підтвердження діагнозу використовуються обстеження методом ІФА, ПЦР та вірусне навантаження. Медичним персоналом частини проводяться тестування швидкими тестами на ВІЛ-інфекцію, вірусний гепатит В та С шляхом забору крові.

На обліку в медичній частині знаходяться 20 осіб з ВІЛ-інфекцією, які отримують антиретровірусну терапію та 14 пацієнтів з хронічним вірусним гепатитом С, які перебувають на противірусному лікуванні.

На прогулянковому дворіку відведено місце для збору мокротиння з метою подальшого проведення дослідження на виявлення збудника туберкульозу.

Заклад забезпечено дентальним рентген апаратом.

Згідно записів у Журналі вивозу ув'язнених за 2024 рік здійснено 214 вивозів пацієнтів до закладів охорони здоров'я.

Станом на 12.09.2024 в установі зафіксовано 2 випадки смерті, у 2023 році – 1 випадок.

Попередні зауваження

За результатами попереднього відвідування НПМ 12.05.2021 виявлені наступні порушення та недоліки:

ненадання належної первинної та спеціалізованої медичної допомоги відповідно до Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»;

недотримання вимог наказу МОЗ від 01.02.2019 №287 «Про затвердження Стандарту інфекційного контролю для закладів охорони здоров'я, що надають допомогу хворим на туберкульоз»;

непроведення належного профілактичного огляду неповнолітніх осіб;

неотримання хворими повного обсягу інформації стосовно стану здоров'я;

недотримання належних санітарно-гігієнічних умов перебування ув'язнених на території установи;

недотримання в стаціонарі медичної частини санітарно-протиепідемічного режиму.

Медична частина частково виконала рекомендації групи НПМ за результатами попереднього відвідування у 2021 році, зокрема, щодо наказу МОЗ від 01.02.2019 №287 про затвердження Стандарту інфекційного контролю для закладів охорони здоров'я, що надають допомогу хворим на туберкульоз.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ.

1. Під час відвідування медичної частини проведені конфіденційні бесіди з ув'язненими та засудженими особами. Ув'язнений Б. звернувся до групи НПМ зі скаргою на неналежне надання медичної допомоги лікарями медичної частини. Ознайомившись з медичною документацією з'ясовано, що пацієнт мав поранення уламками міни під час бойових дій у 2014 році. Незважаючи на проведене оперативне втручання за кордоном, пацієнт потребує додаткової хірургічної допомоги згідно заключення лікаря-травматолога для відновлення цілісності кісток черепа. Неодноразові рекомендації лікаря-травматолога (згідно записів у медичній карті 01.11.2023 та 27.03.2024) про необхідність оперативного втручання залишаються без уваги персоналу медичної частини (*фото 1, 2*). Станом на 12.09.2024 пацієнт перебуває в установі без направлення на подальше лікування відповідно до пункту 2.7 розділу II наказу МОЗ від 10.02.2012 № 239/5/104.

2. У іншому випадку засуджена К. – прибула до слідчого ізолятора 29.05.2024, з медичної документації групою НПМ встановлено: огляд лікаря-терапевта проведено 31.05.2024, скарги на виразку лівої кінцівки. Лікарем-хірургом встановлено діагноз «Посттромбофлебічний синдром». Призначено – накладання пов'язки з 0,05% розчином хлоргексидину. При огляді пацієнтки групою НПМ виявлені ураження шкіри передньої поверхні нижньої третини лівої гомілки. Шкіра гіперпігментована, переходить у рану з виділеннями бурого кольору та неприємним запахом. Проте лікування викликає сумніви, стан пацієнтки не покращується та потребує дообстежень (*фото 3,4*). Групою НПМ наголошено керівнику медичної частини на необхідності проведення додаткових обстежень та лікування засудженої.

Вищезазначені випадки свідчать про обмеження прав засуджених та ув'язнених осіб на охорону здоров'я та медичну допомогу.

Відповідно до доповіді Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню [CPT/Inf (93) 12-part] (далі – Стандарти КЗК) під час перебування в ув'язненні позбавлені волі особи повинні мати можливість доступу до лікаря в будь-який час, незалежно від режиму їхнього утримання. Медичне обслуговування повинне бути організоване у такий спосіб, щоб запити стосовно лікарської консультації виконувались без непотрібних затримок.

3. У штаті медичної частини відсутня посада лікаря-гінеколога, через що неможливо провести вчасний первинний та профілактичний медичний огляд засудженим та ув'язненим жінкам, чим порушуються вимоги Порядку організації надання медичної допомоги засудженим до позбавлення волі, затвердженого спільним наказом Міністерства юстиції України та МОЗ від 15.08.2014 № 1348/5/572.

Таким чином жінки, які утримуються в установі, позбавлені можливості проведення гінекологічних оглядів, лабораторних та інструментальних досліджень, що не дозволяє своєчасно виявити та діагностувати захворювання статевої системи.

4. В медичній частині не організовано проведення замісної підтримувальної терапії (далі – ЗПТ) осіб з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання опіоїдів, що порушує їх право на вибір методів лікування.

Відповідно до пункту 86 стандартів КЗК CPT/Inf (2024) 20 Комітет вважає, що потрапляння до пенітенціарної установи є можливістю вирішити проблему, пов'язану із вживанням наркотичних засобів, і тому важливо, щоб відповідна допомога була запропонована всім зацікавленим особам в усіх установах має бути доступне відповідне медичне обслуговування.

5. Лікарі медичної частини позбавлені можливості здійснювати запити на телемедичне консультування та отримувати консультації для надання медичної допомоги ув'язненим через відсутність доступу до телемедичної мережі. Наявний мобільний діагностичний комплекс IDIS 7500 не дозволяє зберігати та отримувати інформацію про проведене обстеження пацієнтів через технічну несправність, що унеможлиблює надання медичної допомоги із застосуванням телемедицини, відповідно до Порядку організації медичної допомоги на первинному, вторинному (спеціалізованому), третинному (високоспеціалізованому) рівнях, затвердженого наказом МОЗ від 19.10.2015 № 681.

6. Група НПМ досі виявляє проблему забезпечення медичних частин Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» електродами для автоматичного зовнішнього дефібрилятора у яких завершився термін придатності (*фото 5*). Використання такого медичного виробу не забезпечує ефективне надання домедичної допомоги засудженим та ув'язненим при лікуванні гострої фібриляції передсердь та попередження клінічної смерті, відповідно до Порядку надання домедичної

допомоги особам при невідкладних станах, затверджених наказом МОЗ 09.03.2022 № 441.

Разом з тим, Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню, рекомендував, щоб медичні служби в усіх відвіданих та інших пенітенціарних установах в Україні були оснащені обладнанням для порятунку життя лікарями (Доповідь Комітету за результатами візиту в Україну у 2017 році CPT/Inf (2018) 41).

7. В медичній частині не всі ув'язнені та засуджені отримують належну стоматологічну допомогу. Лікарем-стоматологом не виконується пломбування зубів, в зв'язку з відсутністю пломбувальних матеріалів. Серед видів стоматологічної допомоги переважно проводиться видалення (екстракція) зубів та профілактичні огляди, що обмежує право пацієнтів на отримання належної медичної допомоги.

Відповідно до пункту 75 Стандартів КЗК CPT/Inf (2024) 20 (6 жовтня по 27 жовтня 2023) комітет залишається на позиції, що активна участь МОЗ є необхідною для забезпечення оптимального медичного обслуговування засуджених та взятих під варту осіб та дотримання загального принципу еквівалентності медичної допомоги у пенітенціарних установах та на волі.

8. У маніпуляційному кабінеті медичної частини продукти харчування та лікарські засоби зберігаються разом в одному холодильнику, що порушує пункт 12 розділу III Правил зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів у лікувально-профілактичних закладах, затверджених наказом МОЗ від 16.12.2003 № 584, яким забороняється сумісне зберігання лікарських засобів із реактивами, біологічним матеріалом тощо в одному холодильнику (*фото 6*).

9. За результатами відвідування медичної частини виявлено порушення природоохоронного законодавства, яке регулює питання зберігання, перевезення та утилізацію медичних відходів категорії «В». У порушення вимог Державних санітарно-протиепідемічних правил і норм щодо поводження з медичними відходами (далі – Правил), затверджених наказом МОЗ від 08.06.2015 № 325, групою НПМ встановлено, що збирання та зберігання медичних відходів проводиться у приміщенні, яке перебуває в постійному використанні персоналом медичної частини та осіб узятих під варту, що є порушенням вимог розділу 8 Правил, яким встановлюються вимоги до таких приміщень (*фото 7*).

10. В установі перебуває 2 особи із встановленою інвалідністю, водночас медична частина не пристосована для вільного пересування маломобільних груп населення. На вході до медичної частини наявні сходи, в медичній частині пороги, які ускладнюють вільне пересування маломобільних груп населення та осіб з інвалідністю (відсутні пандуси, поручні та інші облаштування будівлі), що порушує вимоги Державних будівельних норм України В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» (*фото 8*).

11. У порушення Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417,

протипожежна система не облаштована належним чином, у приміщеннях медичної частини відсутня протипожежна сигналізація, що підвищує ризики пожежної небезпеки та загрожує життю ув'язнених у разі виникнення пожежі.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ.

Міністерству юстиції України:

вжити заходів, спрямованих на усунення виявлених у ході реалізації функцій національного превентивного механізму наведених порушень прав людини та недопущення катувань, інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання у діяльності Черкаської міської медичної частини філії Державної установи «Центру охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» в Черкаській та Кіровоградській областях;

забезпечити контроль за дотриманням прав людини і громадянина, реалізацію законних прав засуджених та ув'язнених у діяльності Черкаській міської медичної частини філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» в Черкаській та Кіровоградській областях.

Міністерству захисту довкілля та природних ресурсів України та Державній екологічній інспекції України:

з метою негайного припинення реальної загрози життю та здоров'ю громадян, можливого поширенню інфекційних захворювань, порушенням у сфері охорони навколишнього природного середовища, в частині поводження з медичними відходами, у межах повноважень вжити вичерпних заходів реагування з наданням правової оцінки діям посадових осіб Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» Черкаській та Кіровоградській областях.

Державній установі «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» забезпечити:

облаштування кабінету ЗПТ для лікування осіб з поведінковими розладами внаслідок вживання опіоїдів;

доступ до телемедичної мережі для здійснення запитів лікарями на телемедичне консультування та можливість зберігати та отримувати медичним працівникам інформації про проведене обстеження пацієнтів;

заміну електродів до автоматичного зовнішнього дефібрилятора;

доступність медичної частини для вільного пересування маломобільних груп населення;

проведення первинних та профілактичних оглядів для жінок, які перебувають в установі;

переглянути медичний штат закладу та включити до нього посаду лікаря-гінеколога;

дотримання правил зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів;

медичну частину лікарськими засобами та виробами медичного призначення відповідно до потреби;

дотримання правил пожежної безпеки на території медичної частини.

Додаток: фото до звіту.

Керівник групи НІМ
головний спеціаліст відділу
реалізації національного
превентивного механізму у
сфері охорони здоров'я
Департаменту з питань
реалізації національного
превентивного механізму
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України з прав
людини

Олена БАРДАШ

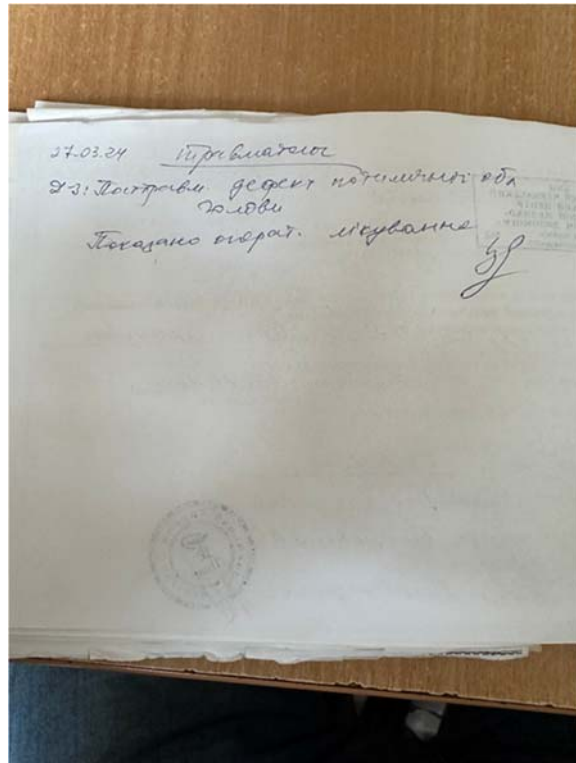

Фото до звіту

Фото 1

Фото 2

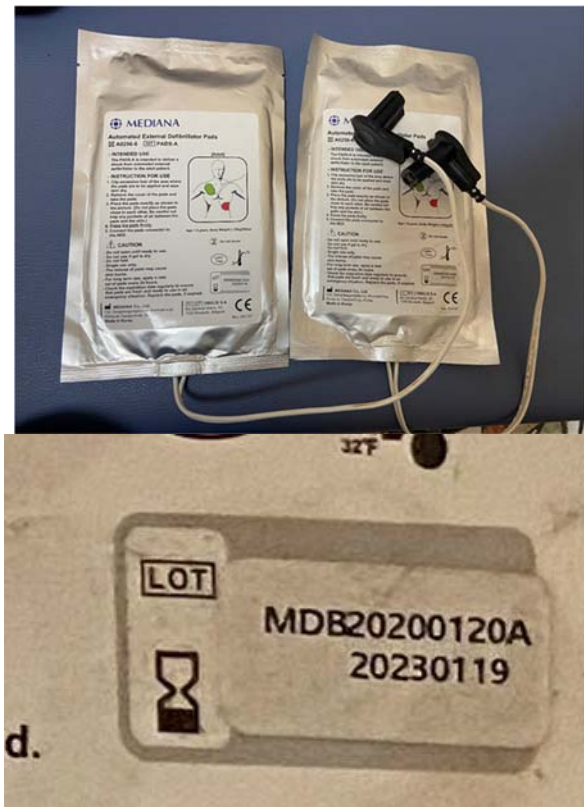
Фото 3

Фото 4

Φοτο 5

Φοτο 6

Φοτο 7

φωτο 8

